

šejo esperantisti ime svojega „mojstra“ Zamenhof) vzel v slovar svojega jezika vse besede, ki so že sedaj internacionalne, kakor atom, aksiom, bark, form itd.; dalje besede, ki so vsaj trem ali dvem velikim jezikom skupne n. pr. flam, marš, flor, trink i. t. d. V drugih slučajih si je pa izposodil besede ali iz latinščine in grščine (kaj, sed, tamen...) ali pa iz slovanskih in drugih jezikov (prav, ne, svat, bulk, šelk, nur, nun...). Drugi princip, leksikološki elementi, afiksi in sufiksi, pa daje esperantu izredno bogastvo in čudovito gibčnost, tako da človeka koj na prvi pogled očara in pridobi zase. Zato se ni čuditi, če je Schleyer svaril prijatelja — volapükovca: „Nikar se ne učite esperanta, sicer vas bo zapeljal!“¹⁾ In nedavno umrli oksfordski filolog Max Müller je rekel: „Vsekakor moram esperantu priznati prvo mesto med njegovimi tekmeci!“²⁾ Podobno se izraža Lev Tolstoj.

Esperanto³⁾ se posebno v zadnjih letih silno razširja po vseh delih sveta. Celo Japonci so se ga z uspehom poprijeli. Literatura je že dokaj obširna ter obsega filozofska, znanstvena, leposlovna in celo pesniška dela. Časopisov šteje že okrog 30; izmed slovanskih esperantistov imajo Rusi, Poljaki, Čehi in Bolgari vsak svoj list. Najimenitnejši list je „Internacia Scienca Revuo“ v Parizu, ki izhaja pod patronanco največjih avtoritet, izmed katerih navajamo le sledeče: Zamenhof, Baudouin de Courtenay, Förster, H. Poincaré, Ramsay, general Sebert i. dr. Navdušeni esperantisti so nemški filozof dr. W. Ostwald, E. Boirac, rektor dijonske univerze, in L. Giambene, profesor orientalskih jezikov na Gregorijanski uni-

verzi v Rimu. Višek esperantovskega navdušenja se je pa pojavil lani na drugem esperantovskem kongresu, ko je predsednik pastor Schneeberger sporočil, da je papež Pij X. podelil apost. blagoslov abbé Peltieru, profesorju in uredniku lista „Espero Katolika“, za njegov trud.

Iz teh razlogov je razvidno, kako veliko zanimanje vzbuja vprašanje svetovnega jezika. Dosedaj so že napravili v tem oziru nad 150 poizkusov. Da bi pa to vprašanje uspešnejše rešili, so ustanovili leta 1900. „Délégation pour l'adoption d'une langue auxiliaire internationale“, ki zastopa nad 300 znanstvenih društev iz vsega sveta in poudarja med drugim sledeče: 1. Želeti je, da se uvede mednarodni pomožni jezik, ki bi bil sposoben za pismeno in ustmeno občevanje med osebami različnega materinskega jezika, ne da bi hotel izpodriniti narodne jezike v notranjem življenju posameznih narodov. 2. Tak pomožni jezik mora ustrezati sledečim pogojem: a) mora biti sposoben služiti potrebam vsakdanjega življenja in trgovskim in prometnim smotrom, končno pa tudi znanstvenim zahtevam; b) mora biti lahko učljiv za vse osebe z elementarno splošno izobrazbo, zlasti za prebivavce evropskega kulturnega sveta; c) ne sme biti noben izmed živih narodnih jezikov.¹⁾

Ko bo imenovana komisija definitivno rešila vprašanje mednarodnega pomožnega jezika, bo ta odlok nov napredek v humaniteti, skoraj enak iznajdbi pisave in tiska, kakor trdi rektor E. Boirac.²⁾ Je-li to mogoče? Zakaj ne! Saj živimo v dobi splošnega napredka: kar je danes fantom, je jutri lahko aksiom!

¹⁾ Borel, o c. 14–15.

²⁾ Ibid.

³⁾ Ime izvira iz Zamenhofovega psevdonima „Dr. Esperanto“ (upajoči).

¹⁾ Glej Couturat, Pour la langue internat. pag. 31–32.

²⁾ Revue internationale de l'enseignements, 1904, I, p. 184

Kmetiška.

Zložil Marijan.

Pride pomlad in kmet se ji čudi:
Gozdi šumijo pesem mogočno,
zemlja ogrinja si haljo poročno —
„Daj, zazeleni mi, njivica moja!“ ...

Pride poletje, upanje raste:
Kakor nevestka v blažene čase
v zlatem nakitu njiva smehlja se —
„Oh, le smehlaj se, njivica moja!“ ...

Pride jesen, vsa težka bogastva:
Zlati nakit svoj njiva vračuje
upniku kmetu, kmet se raduje —:
„Lezi k počitku, njivica moja!“ ...

Zima potrka, dobro je kmetu:
V biserih streha žari mu domača,
z mize ga vabi bela pogača —
„Hvala ti, hvala, njivica moja!“ ...

